

Eerherstel voor Jodenmanussie

Het is de grootste maar misschien ook de meest vergeten Joodse begraafplaats in West-Europa, de Joodse begraafplaats Zeeburg. Als het aan de Stichting Eerherstel Joodse Begraafplaats Zeeburg ligt, komt daar spoedig verandering in.

tekst: Michel van Dijk
foto: Tom Norden

Tweehonderdduizend, dat is de schatting van het aantal Joden dat begraven ligt op de Joodse begraafplaats Zeeburg, die verscholen ligt aan de rand van het Flevopark. Met een omvang van acht hectaren (ooit waren dat er tien) ter grootte van zestien voetbalvelden is het de grootste Joodse begraafplaats in West-Europa. Alleen in Polen zijn er nog grotere te vinden.

En nog steeds is de Joodse begraafplaats Zeeburg, gesticht in 1714, in gebruik. Er worden dus nog steeds mensen begraven, al gebeurt dat niet vaak. Het is dan vooral een laatste rustplaats voor Joden die geen nabestaanden achterlaten en die niet genoeg geld bezaten voor een rustplek op de meer bekende Joodse begraafplaatsen in Diemen en Muiderberg.

Ido Abram, adviseur educatie van de in 2008 opgerichte Stichting Eerherstel Joodse Begraafplaats Zeeburg, weet waarom er zoveel Joden liggen op deze begraafplaats. 'Het was een armeluisbegraving, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de wereldberoemde Joodse begraafplaats in Ouderkerk. Daar kwamen de rijke Portugese Joden terecht die mooie graven voor zichzelf lieten maken, maar hier vinden we vooral de arme Ashkenazische Joden. Vooral ook veel kinderen. Tot in de 20e eeuw was de kindersterfte hoog in Amsterdam, zeker binnen de arme Joodse gemeenschap. Veel van deze kinderen hebben zelfs geen grafsteentje gekregen.'

Onrechtvaardig

Abram vertelt terwijl hij en Marcel Mock, initiatiefnemer en voorzitter van de Stichting Eerherstel, vanaf de Valentijnkade uitkijken op de begraafplaats. Het toegangshek is dicht en de sleutelbeheerder kon helaas niet langskomen voor het interview. Gelukkig is het een heldere dag vandaag en daardoor is goed te zien dat de zerken schots en scheef verspreid liggen over de begraafplaats, half overwoekerd door dicht struikgewas.

Sinds de jaren 80 is de begraafplaats afgesloten voor publiek. Het was het gemeentebestuur en de Joodse Gemeente Amsterdam (NIHS), eigenaar van de begraafplaats, een doorn in het oog dat kinderen daar naar hartelust speelden en er in de zomer heerlijk lagen te zonnen. De begraafplaats, in de volksmond Jodenmanussie genoemd, was dan ook een begrip voor veel buurtbewoners. De poorten gingen dus op slot. Maar daarmee is de begraafplaats een vergeten plek geworden voor veel Amsterdammers. Daar moet verandering in komen, vindt Marcel Mock, die pleit voor eerherstel van de begraafplaats. Zijn motivatie is glashelder. 'Ik vind het onrechtvaardig dat hier zoveel mensen liggen die we nu niet kunnen gedenken.'

Sinds twee jaar werkt de Stichting aan plannen voor eerherstel van de begraafplaats. Zo moet het zuidelijke deel ervan, dat het dichtst tegen de Valentijnkade aan ligt, worden opengesteld voor publiek, de oude toegangspaden opnieuw worden ingericht en de zerken worden opgeknapt en schoongemaakt. En op de plek in de bakstenen muur waar zich ooit de toegang tot de begraafplaats bevond en die nu is dichtgemetseld, zou opnieuw een mooie toegangspoort dienen te komen. De Stichting besteedt ook veel aandacht aan educatie en voorlichting. Zo komen er panelen waarin de geschiedenis van de begraafplaats en de bijzondere kenmerken van het Joodse begraven worden uitgelegd. En ook scholen uit de buurt zullen actief bij de educatieprogramma's betrokken worden.

In 2014 bestaat de begraafplaats driehonderd jaar. Dan moeten de plannen zijn verwezenlijkt. Mock: 'We hebben daarvoor ongeveer een half miljoen euro nodig. Dat is een relatief bescheiden bedrag voor zo'n groot project, dat van harte wordt ondersteund door het Stadsdeel Oost. Tien procent daarvan hebben we reeds ingezameld. Maar elke gift is uiteraard van harte welkom, zeker ook van bewoners uit de buurt.' ◀

Wilt u een bijdrage leveren? Dat kan ten name van Stichting Eerherstel Joodse Begraafplaats Zeeburg, op bankrekeningnummer 40.25.70.022, ABN-AMRO Bank te Amstelveen.

administratie
vve beheer
management

Knsm-laan 617
1019 LD Amsterdam

info@asgaardbeheer.nl
www.asgaardbeheer.nl
tel. 020 419 9853

- ✓ diversiteit en flexibiliteit
- ✓ grote én kleine vve's
- ✓ bedrijven- en kantorencentra
- ✓ diensten op maat
- ✓ meerjaren begroting
- ✓ ook voor eenmalig advies
- ✓ uitgebreide info op verzoek